

Etik, ansvar och fördelningsprinciper i brand-skydd

Samspelet mellan människa, teknik, organisation och samhälle

Syftet med detta projekt var att identifiera etiska principer för prioritering, resurs- och ansvarsfördelning som är relevanta i brandskyddssammanhang, samt empiriskt undersöka olika aktörers inställning till dessa principer.

Till skillnad från många besläktade områden, framför allt sjuk- och hälsovård, är specifika, nedskrivna etiska riktlinjer för brandrelaterade frågor relativt sällsynta. Den vetenskapliga diskussionen är också av begränsad omfattning. Detta är en brist. Samtidigt råder osäkerhet om vilka förväntningar allmänhet och fastighetsägare har på räddningstjänstens förmåga vid brand och hur dessa förhåller sig till den faktiska förmågan. Detta kan ha konsekvenser för synen på fördelning av ansvar mellan olika aktörer.

Projektet inleddes med en genomgång av befintlig litteratur om etik och brand. För att empiriskt studera denna undersökning genomfördes en enkät som omfattade totalt 54 frågor; nio var bakgrundsfrågor om den svarande; tre angående uttryckningstider; sex frågor om erfarenhet av brand och förebyggande arbete; 26 frågor om attityder och åsikter kring ansvar och fördelningsfrågor; tre frågor om förväntningar på räddningstjänsten; sex etiska dilemman och slutligen en rangordning av fördelningsprinciper. Undersökningen utfördes i samarbete med Sifo International. Enkäten distribuerades elektroniskt till en riksrepresentativ web-panel under november 2009. Totalt inkom över 800 svar.

Undersökningen visar bland annat att de svarande anser att man själv har ansvar att förebygga brand och hjälpa till om man råkar ut för något. Däremot är de svarande inte speciellt bekymrade för brandsäkerhet i vardagen. Vidare anser de svarande att de som bor i glesbygd inte rimligtvis kan få samma hjälp som de som bor i tätort, men att dessa personer – och inte gemene man – bör få hjälp med att bekosta exempelvis brandsläckare. De svarande ställdes också inför ett antal hypotetiska dilemman som rörde val mellan att rädda olika grupper av individer. I flera av fallen förordades lottdragning som beslutsmetod. Principen om att rädda största antal hade starkt stöd. En stor majoritet förespråkade också att barn bör räddas före gamla.

Rapport

Rapporten kan laddas ned från www.brandforsk.nu. Brandforsks projektnummer 203-081.

Kontakt

Ytterligare information kan erhållas av Per Sandin, psandin@kth.se,
Misse Wester, misse.wester@abe.kth.se.